

Skriva på myndighet – övningshäfte

- ett samarbete mellan Bolagsverket, Försäkringskassan, Skatteverket och Tullverket

Inledning

Det här övningshäftet är inte tänkt att du ska dela ut direkt till deltagarna. Tanken är i stället att du som kursledare kopierar de övningar du vill ha med i din undervisning. En del övningar är lite längre och då kan du välja att ta med bara en del av övningen. Många övningar har förslag till facit.

Sedan bygger det här övningshäftet på att det inte ska vara komplett med alla typer av övningar. I stället är idén att du som kursledare kompletterar materialet genom att ta med egna exempel från din myndighet eller ber deltagarna ta med egna texter.

Det finns inga övningar till avsnitten 1–3 i lärarhandledningen som är *Inledning*, *Till kursledaren* samt *Skrivprocessen*. I stället börjar övningarna med avsnitt 4 nedan, *Det skriftliga bemötandet*.

Lycka till!

Innehållsförteckning

4	Det skriftliga bemötandet	3
5	Innehåll	7
6	Texten som helhet.....	14
7	Språket – meningar och ord.....	22

4 Det skriftliga bemötandet

Övning 4:1. E-postmeddelande

Detta e-postmeddelande har skickats till Skatteverkets myndighetsbrevlåda. Diskutera e-postmeddelandet och fundera på följande:

1. Ska vi som myndighet använda orden *hej*, *med vänlig hälsning* och *tacksam* i våra texter? Diskutera varför vi ska göra det eller varför vi inte ska göra det beroende på vad gruppdeltagarna tycker.
2. Om och hur påverkar tonen i texten mottagarens upplevelse av det vi skriver till dem?
3. Har det någon betydelse i vilket sammanhang ordvalet i fråga 1 används (*hej*, *med vänlig hälsning*, *tacksam*)?

E-postmeddelande till Skatteverket

Nu måste ni ”strama till” era anställningskrav ang. handläggare, det visar sig att ni fått in en katt bland hermelinerna.

Jag har haft e-mejl växling med Kalle Andersson, X-stad ang. deklaration Tax.2006. Detta har varit en annorlunda upplevelse.

Det visar sig att han börjar brev med HEJ och avslutar med MED VÄNLIG HÄLSNING. (är detta överensstämmande med er policy?)

En gång skrev han ”att han var TACKSAM för vissa kompletterande uppgifter, (Jag är skakad).

Ska man verkligen behöva få ett trevligt bemötande när man har kontakt med skattemyndigheten. Detta ändrar ju helt min uppfattning om Skattemyndigheten.

Vänligen
Anders XX

(Källa: Skatteverket, 2007)

Övning 4:2. Vilken ton har webbtextern?

Läs texten från webben och fundera på vilken ton du tycker att texten har:

- Vad är det som skapar tonen – ordvalet, innehållet, strukturen?
- Vilka känslor får du när du läser texten?
- Vilken attityd tycker du att skribenten har till läsaren?
- Tror du att attityden och valet av tonfall fungerar bra för syftet med texten, dvs. att få människor att flytta till Umeå?

Flytta till oss i Umeå!

Varför ska du flytta till Umeå? Om du söker ett ställe där tiden står stilla, där inget händer och där alla tycker att det var bättre förr – då är Umeå inget för dig.

Men söker du efter en öppen stad där medborgarna bejaktar förändringar och upplevelser; där människorna gillar mångfald och gärna tänker nytt – då kommer du att gilla Umeå.

Att Umeå dessutom har bra skolor, bra barnomsorg, livfull musikskola, intensivt idrottsliv, massor av cykelvägar, livligt kulturutbud – gör allt mycket lättare, och roligare, för dig som flyttar hit.

Vi försöker vara nära: både till oss själva, våra medmänniskor och till själva staden. Det ska helt enkelt vara nära till mycket i Umeå. Och för att vi växer – så finns det arbetsmöjligheter i kommunen. Jobben finns inom alla branscher: tillverkning, service och kunskap.

(Källa: www.umea.se, 2009-06-01)

Övning 4:3. Synen på medborgaren

Diskutera dessa frågor:

- Hur upplever du att synen på medborgaren är på din myndighet i dag?
 - Har synen på medborgaren förändrats på din myndighet under den tid du arbetat där?
 - Hur ser du själv på medborgaren och din arbetsroll gentemot denne?
 - Vad kan du själv göra i ditt arbete för att anpassa dig till medborgarens krav och önskemål på din myndighet?
-

Övning 4:4. Hur är tonen i ett svar på webben?

Annika har skickat en fråga till sitt landsting. Läs igenom politikerns svar på Annikas fråga. Hur tycker du att tonen är?

- Vad är det som skapar tonen – ordvalet, innehållet, strukturen?
- Vilka känslor får du när du läser svaret?
- Vilken attityd tycker du att skribenten har till läsaren?

Annikas fråga till landstinget:

Varför stänger man Granloholms vårdcentral när det finns bättre bussförbindelser till den än till Ljustadalen?

Politikerns svar:

Hej!

Planerna att stänga vårdcentralen i Granloholm har inte med Ljustadalens vårdcentral att göra. Befolkningen från Granloholm kommer få möjlighet att välja den vårdcentral som passar dem bäst.

(Källa: www.lvn.se, 2009-06-01)

Övning 4:5. Tonen i ett negativt beslut

Här ser du ett beslut från Kronofogdemyndigheten. Beslutet innebär ett negativt svar för den sökande.

- Hur tycker du att tonen fungerar i beslutet?
- Vad påverkar tonen – ordvalet, innehållet, strukturen?
- Vilken attityd tycker du skribenten har till läsaren?

Beslut från Kronofogdemyndigheten

Sökande: 71XXXX-XXXX Anders Andersson

Svarande: 66XXXX-XXXX Anna Bergman

BESLUT

Ansökan avvisas.

SKÄL

Kronofogdemyndigheten är inte behörig att handlägga ansökan. Ansökan skall därför avvisas.

Hur man överklagar

Vill ni överklaga beslutet skall ni skriva till tingsrätten, men skicka eller lämna er skrivelse till Kronofogdemyndigheten. Er skrivelse skall ha inkommit till Kronofogdemyndigheten senast inom tre veckor från dagen för beslutet. Har ni överklagat i rätt tid kommer er skrivelse att lämnas vidare till behörig tingsrätt.

I ert överklagande skall ni ange

- vilket beslut ni överklagar
- varför ni anser att beslutet bör ändras och vilken ändring ni vill ha
- de bevis ni vill åberopa och vad de skall styrka
- ert namn, person-/organisationsnummer, posadress och telefonnummer.

Skrivelsen skall vara undertecknad av er eller ert ombud.

Skriftligt bevis skall bifogas i original eller styrkt kopia. Ni får även sända med annat som ni anser kan ha betydelse för tingsrättens avgörande om ni inte redan lämnat det till Kronofogdemyndigheten.

Behöver ni ytterligare upplysningar kan ni vända er till Kronofogdemyndigheten.

(Källa: Kronofogdemyndigheten, 2009)

Övning 4:6. Diskussion av tonen i en text vald av kursdeltagaren

Diskutera gruppvis tonen i texten med stöd av frågorna. Diskutera sedan gemensamt vad ni kommit fram till.

- Vilket tonfall har texten?
 - Vilken attityd har skribenten till mottagaren?
 - Talar texten med mottagaren eller om mottagaren?
-

Övning 4:7. Bättre tilltal

Den här texten kommer från ett brev som Bolagsverket tidigare skickade ut till företagare när de inte hade betalat avgiften för att registrera sitt företag. Skriv om texten så att tonen blir mer hjälpsam och personlig.

Tidigare brev

Av registreringsavgiften, X kronor, har endast Y kronor betalats.

Plusgironummer: 950608-0.

Bankgironummer: 5050-0255

(Källa: Bolagsverket, 2008)

Förslag till lösning 4:7 Bättre tilltal

Ni har endast betalat Y kronor av registreringsavgiften på X kronor.

Betala resterande belopp till något av följande konton:

Plusgironummer: 950608-0.

Bankgironummer: 5050-0255.

(Källa. Bolagsverket, 2009)

Övning 4:8 Skriv om text - förbättra ton och tilltal

Skriv om följande text i syfte att förbättra tonen och tilltalet så den blir så effektiv som möjligt. Målet är att de boende ska flytta sina saker.

Med hänvisning till lagen om skydd mot olyckor och kraven från brandmyndigheten uppmanas hyresgästerna att avlägsna all lös egendom från trapphus och entréer senast den 1 mars. Därefter kommer bortforsling av kvarvarande lösa objekt att ske.

Förslag till lösning 4:8 Skriv om text – förbättra ton och tilltal

Förvarar du något i trappuppgången eller entrén, exempelvis en cykel eller barnvagn? I så fall måste du ta bort det senast den 1 mars. Därefter kommer vi att forsla bort alla lösa föremål. Anledningen är att de annars kan göra det svårt att komma ut om det börjar brinna.

(Källa: www.sprakvardarna.se)

5 Innehåll

Övning 5:1. Exempel med kommentarer

Dåligt exempel

Vi tänker oss att X-myndigheten arbetar med att samla statistik om Sveriges befolkning. Det här brevet skickade myndigheten ut till alla som gått i pension som ett följebrev till en enkät. Läs brevet och fundera över innehållet. Vilka brister finns det? Vad är bra?

Observera att brevet inte är autentiskt.

Till dig som är pensionär

Vi på X-myndigheten arbetar med att samla in statistik om Sveriges medborgare. Bara i år har vi genomfört över 300 olika enkätundersökningar inom bland annat områdena arbete, infrastruktur, it, utbildning, familjeliv, sjukfrånvaro och framtidstro. Vi vänder oss dels direkt till medborgarna, dels till företag, föreningar och myndigheter som i sin tur lämnar information om sina anställda. Våra 370 anställda arbetar med webbenkäter men också med personliga intervjuer på 11 orter i Sverige.

Är du intresserad av någon speciell statistisk uppgift? Då kan du vända dig till oss. Vår webbplats, www.xmyndigheten.se, erbjuder flera olika e-tjänster där du själv kan söka fram statistik. Dessutom har vi en webbrobot, Amanda, som besvarar dina frågor. Vår statistik är tillgänglig dygnet runt, var du än befinner dig.

Enkät om ditt liv som pensionär

Nu har turen kommit till dig som är pensionär. Vi vill få reda på hur du lever ditt liv idag och hur du ser på din framtid. Fyll i den bifogade enkäten som innehåller 45 frågor. Skicka in enkäten till oss i det medskickade svarskuvertet. Vi har redan frankerat kuvertet åt dig. Vi vill ha ditt svar senast den 22 maj 2009.

Enkäten har vi tagit fram tillsammans med Statistikbolaget AB. Vi försöker att förbättra våra enkäter kontinuerligt. Om du har några synpunkter på enkäten är vi tacksamma om du skickar dem till oss. Vår e-postadress hittar du sist längst ned på sidan.

Vänliga hälsningar

X-myndigheten

Bra exempel

Här ser du ett brev från Skatteverket som går ut till dem som avslutat ett företag. Vad tycker du är bra med innehållet i brevet?

Avsluta ditt företag på rätt sätt

Nu har Skatteverket avregistrerat ditt företag. Vi vill därför informera dig om sådant som kan vara bra att känna till efter att ditt företag har avregistrerats.

Behöver du ändra företagets adress?

Vi behöver ha kontakt med dig även efter att du har avslutat ditt företag. Rätt adress behövs för skattedeklarationer och inkomstdeklarationen. Har du sagt upp företagets adress (för juridiska personer) kan du behöva ange en c/o adress till en firmatecknare.

Då anmäler du ändringen till Bolagsverket i första hand. Om Bolagsverket redan avregistrerat ditt företag gör du i stället adressändringen till Skatteverket.

Har du anmält e-tjänster till Skatteverket?

Har du gett någon behörighet att som ombud/deklarationsombud se på eller lämna uppgifter för företaget via e-tjänster och vill du att behörigheten ska ändras efter avregistreringen? Ändringen gör du i så fall på blanketten "ANMÄLAN Avregistrering - Elektroniska tjänster" (SKV 4804).

Betalar du preliminärskatt? (F-skatt eller särskild A-skatt)

Du behöver eventuellt ändra din preliminära skatt efter att du har avslutat ditt företag. Risken är annars stor att du betalar för lite eller för mycket preliminärskatt. Ändringen gör du i så fall på blanketten "Preliminär självdeklarationen" (SKV 4314).

Har du haft anställda?

Då ska skattedeklarationer lämnas fram till och med avregistreringsdagen. Kontrolluppgifter för dina anställda lämnar du senast den 31 januari året efter sista löneutbetalningen.

Redovisar du moms i skattedeklaration?

Tänk på att lämna skattedeklarationer fram till och med avregistreringsdagen. Har du gjort eget uttag av varor och/eller inventarier ska utgående moms redovisas på uttagen.

Att tänka på när du lämnar din inkomstdeklaration

Du ska lämna inkomstdeklaration med redovisning av ditt företags ekonomiska resultat. Det som kan bli aktuellt för dig att redovisa på grund av att du avslutat ditt företag är bland annat följande:

- Om du har gjort avsättningar till expansionfond och/eller periodiseringsfonder så ska avsättningarna återföras till beskattning.
- Har du gjort egna uttag av maskiner, inventarier och/eller lager så ska uttagen redovisas som en försäljningsintäkt med utgående moms.
- Du ska stämma av beräknade egenavgifter i förra årets deklaration mot de faktiskt medgivna egenavgifterna från din slutskattsedel. Om du beräknar nya egenavgifter i årets deklaration måste du göra en avstämning också i nästa års deklaration. För att undvika detta kan du i stället räkna fram de faktiska egenavgifterna och göra avdraget i årets deklaration.
- Om du haft enskild näringsverksamhet och ett underskott har uppkommit för sista verksamhetsåret kan du under vissa förutsättningar få göra avdrag för underskottet i inkomstslaget kapital.

Med vänliga hälsningar
Skatteverket

Mer information finns på vår hemsida www.skatteverket.se. Blanketter och broschyren kan även beställas från vår servicetelefon 020-567 000. Ringer du från utlandet ska du ringa +46 8 764 92 00.

Har du allmänna frågor om skatt och önskar personlig service är du välkommen att ringa Skatteupplysningen, 0771-567 567.

(Källa: Skatteverket, 2009)

Övning 5:2. Jämför två versioner av brevet från Bolagsverket

När ett företag ändrar sin adress hos Bolagsverket skickar myndigheten ut ett brev som en bekräftelse på att ändringen kommit in och som en kontroll av att det verkligen är en riktig ändring. Här ser du två versioner av brevet. I vilket är det tydligast vad företaget ska göra? Varför tycker du det?

Version 1:

Vi har i dag tagit emot en anmälan om adressändring för ditt företag. Eftersom det har förekommit bedrägeriförsök med falska adressändringar vill vi veta om adressändringen är riktig. Kontakta oss direkt via telefon eller e-post om du tror att någon på felaktiga grunder försökt ändra ditt företags adress. Då rättar vi till de felaktiga uppgifterna. Om adressändringen däremot är riktig, behöver du inte göra något.

Version 2:

Bekräftelse på mottagen adressändring

Bolagsverket har tagit emot en anmälan om adressändring för ert företag. Vi skickar det här brevet till företagets gamla adress för att informera er om detta.

Ni behöver inte göra något om företaget har skickat in en anmälan om adressändring. Bolagsverket kommer att registrera den anmälda adressen.

Kontakta oss däremot direkt via telefon eller e-post om ni tror att någon på felaktiga grunder försökt ändra företagets adress. Vi skickar det här brevet eftersom det förekommit bedrägeriförsök med falska adressändringar.

Övning 5:3. Vad ska läsaren göra?

Läs igenom nyheten från Täby kommuns webbplats. Vad vill skribenten att du ska göra efter att ha läst texten? Vad är det i texten som gör att du tror det? Hur har skribenten byggt upp texten?

Nu är det enklare att leva i Täby

Idag lanserar Täby kommun ytterligare ett stort antal e-tjänster för kommunens medborgare, företagare och föreningsmedlemmar, totalt finns nu ett 40-tal e-tjänster.

Att utföra ärenden inom områden såsom barnomsorg, skola, miljö/hälsa, kultur eller byggande förenklas tack vare de digitala ansökningar som kan fyllas i direkt i Digitala rummet på Täbys hemsida. Med de e-tjänster som nu görs tillgängliga tar Täby täten bland Sveriges kommuner.

– För oss är det viktigt att ständigt utveckla, förenkla och förbättra servicen som kommunen erbjuder till medborgarna i Täby. Vi är nu stolta över att kunna ge våra medborgare möjligheten att på ett betydligt enklare sätt komma i kontakt med kommunen och att löpande kunna följa handläggningen av sina ärenden säger Leif Gripestam (m), kommunstyrelsens ordförande.

– Såvitt jag vet finns ingen annan kommun i Sverige som har lika många e-tjänster. Vi har valt att satsa på att starta många e-tjänster. Målet har varit att en medborgare i Täby inte ska behöva fundera på om det finns en e-tjänst i kommunen eller inte för det man behöver, säger Leif Eriksson, CIO i Täby kommun.

– Tjänsterna fungerar bra och ger våra medborgare ytterligare ett sätt att komma i kontakt med kommunen, fortsätter Leif Eriksson.

Denna satsning är ett led i att ge medborgarna bättre service. Nu kan den som vill ansöka om exempelvis bygglov eller utökad tid i barnomsorgen göra sin ansökan direkt på nätet, när som helst

på dygnet. Även för kommunens handläggare finns flera fördelar med e-tjänsterna. Alla ansökningar blir kompletta direkt, eftersom det inte går att lägga in ofullständiga uppgifter i systemet. Den som söker digitalt identifierar sig och signerar ansökningen med hjälp av en e-legitimation, som är gratis. E-legitimation är en beprövad lösning som används av bland annat bankerna, Försäkringskassan och Skatteverket.

Några av de nya tjänsterna är ansökan om ledighet för skolelev, anmälan till modersmålsundervisning, ansökan om reducerad avgift för barnomsorgen eller ansökan om parkeringstillstånd för rörelsehindrad.

Den som föredrar att skicka in ansökningar på papper eller ringa till kommunen kan fortsätta att göra så. De digitala tjänsterna är ett komplement. Tjänsterna hittar du här.

(Källa: www.taby.se, 2009-02-19)

Övning 5:4. Vem är läsaren?

Tänk dig att du ska skriva en text som informerar om en ny detaljplan för kommunen. Försök att besvara frågorna om läsaren utifrån följande målgrupper/läsare:

1. elever på en gymnasieskola i området
2. en företagare som precis har öppnat en matbutik i området
3. boende i området
4. kommunpolitiker i gatunämnden i kommunen

Vad tror du om läsaren?

- Hur gammal är läsaren?
 - Vad gör läsaren – arbetar, studerar, är pensionär?
 - Vilka språkkunskaper har läsaren?
 - Är läsaren bra på eller van vid att läsa?
 - Är läsaren insatt i det område jag ska skriva om?
 - Vad vet läsaren redan om det jag ska skriva om?
 - Hur lång tid har läsaren på sig att läsa texten?
 - Kommer läsaren att läsa noggrant eller bara skumma igenom texten?
-

Övning 5:5 Får läsaren svar på sina frågor?

Läs det här beslutet från Försäkringskassan (2008) och fundera på om läsaren får svar på sina troliga frågor utifrån brevet. Varför/varför inte?

Underhållsbidrag

Beslut

Försäkringskassan beviljar dig avdrag på underhållsbidraget för Maja och Kalle med sammanlagt 1 010 kronor. Avdraget gäller perioden 20 januari–5 februari då barnen bodde hos dig i 15 hela dygn.

Beskrivning av ärendet

Du har anmält att du vill göra avdrag på underhållsbidraget för barnen.

Försäkringskassans motivering

Underhållsbidraget är 200 US-dollar per barn och månad. Det har räknats om till svenska kronor enligt valutakursen för den aktuella månaden. Avdrag ska för varje helt dygn göras med 1/40 av underhållsbidraget. Avdraget för de 15 dygnen blir 505 kronor per barn.

Så här har Försäkringskassan räknat:

Månad	Underhållsbidrag per månad
januari	1 354 kronor
februari	1 328 kronor

Period	Avdragsbelopp per månad
20–31 januari	$(1/40 \times 1354) \times 11 \text{ dygn} = 372 \text{ kronor}$
1–5 februari	$(1/40 \times 1328) \times 4 \text{ dygn} = 133 \text{ kronor}$
Avdrag per barn	505 kronor

Bestämmelser som beslutet grundas på

Det här beslutet är grundat på:

- 10 a, 23 och 31 a §§ lagen (1996:1030) om underhållsstöd
- 7 kap. 4 § föräldrabalken

Du kan begära att Försäkringskassan omprövar det här beslutet om du tycker att det är fel. Du hittar mer information efter underskriften i det här brevet.

(Källa: Försäkringskassan, 2008)

Övning 5:6 Får läsaren svar på sina frågor?

Läs det här beslutet från CSN och fundera på om läsaren får svar på sina troliga frågor utifrån brevet. Varför/varför inte?

Beslut om studiemedel

CSN beslutar att du får studiemedel för studier vid

Stockholms universitet, fristående kurs, högskolenivå, 30 högskolepoäng
20 veckor, år 2007 vecka 35–år 2008 vecka 02, studietakt heltid.

Du får tilläggsbidrag för 20 veckor.

Uppgift om hur mycket du får i studiemedel samt datum för utbetalning framgår av bifogad utbetalningsplan.

I och med detta beslut har du utnyttjat 155 veckor av maximalt 240 veckor på eftergymnasial nivå med studiemedel.

Skäl till beslut

Du får tilläggsbidrag eftersom du är vårdnadshavare för barn med födelsedatum 2000-03-09 och 1997-01-05.

Vi kan dock ändra det här beslutet om barnen är folkbokförda hos den andre vårdnadshavaren, och denne söker tilläggsbidrag för samma tid. Om tilläggsbidraget ska flyttas över till den andre vårdnadshavaren behöver du inte betala tillbaka den del av tilläggsbidraget som vi redan har betalat ut till dig.

Övning 5:7. Är innehållet anpassat till läsaren?

Här ser du en kort mejlväxling mellan en medborgare och en högskola. Mejlväxlingen är inte autentisk. Vad tycker du om innehållet i högskolans svar?

Medborgarens e-brev

Vill veta när man får svar om man kommit in på högskolan? Det är tre veckor sedan jag sökte. Kan ni skicka min nya kod till Studera.nu som jag beställt till min e-post? Tack på förhand.

Högskolans svar

Hej!

Du kommer att få beslutet om du kommit in eller inte under juni. Glöm inte att svara om du vill gå kursen!

Vi har långa svarstider på mail, därför har vi inte tidigare hunnit svara dig.

Lycka till med studierna!

Övning 5:8. Vilket innehåll ska vara med i brevet?

Tänk dig att du arbetar på X-kommunen och ska skriva ett beslut om barnomsorg. Du ska informera föräldrarna till ett barn om att barnet inte har fått plats på den förskola familjen hade önskat men däremot på en annan förskola som de önskade i andra hand. De ska fylla i blanketten som följer med och acceptera platsen på förskolan.

Nu ska du fundera på vad som egentligen behöver vara med i brevet. Tänk på läsarens behov, kunskaper och troliga frågor! Skriv ned stolpar.

Övning 5:9. Förbättra e-brevet

Arbeta om e-brevet så att det blir mer sakligt och så att all överflödigt information försvinner. E-brevet är inte autentiskt.

Ämne: Fuktskadan

Hej!

Nu måste vi verkligen få till ett möte om vår arbetsmiljö. Helt förskräckligt att det inte har hänt något ännu med fuktskadan. Har tänkt på det jätte mycket i helgen och pratade med agneta på ekonomi om det också. Att ledningen aldrig kan ta itu med saker direkt!!! i alla fall, nu ska det bli av och jag föreslår att vi håller till i det nya konferensrummet på plan 3 (jag kan aldrig komma ihåg vad det heter). Fyra kanske? Eller när passar det för dig? Du kanske hämtar barnen denna vecka? Förresten pratar så klart om onsdag denna vecka. Då ses vi där, eller hur? Bra om du tar med dig rapporten från skyddsombuden också så har vi något att utgå ifrån. Förresten ska någon annan vara med Matilda kanske, hon är ju ganska engagerad i detta!

Förslag till lösning 3:8. Förbättra e-brevet

Ämne: Möte om fuktskadan

Hej Anders!

Nu ska vi ha ett möte om vår arbetsmiljö, alltså hur vi ska lösa detta med

fuktskadan. Det är viktigt att du kommer!

Datum: 14 april
Tid: kl. 16–17
Plats: Kabyssen (nya konferensrummet på plan 3)

Dagordning

- Rapporten från skyddsombuden (Anton tar med denna)
- Beslut om åtgärder
- Information till övriga på avdelningen

Jag har också kallat Matilda till mötet. Jag tror att det är bra om hon är med.

Övning 5:10. Är beskrivningen av skälen tillräcklig?

Läs och diskutera de beslut som du själv har tagit med på kursen med den som sitter bredvid dig. Är skälen du beskrivit tillräckliga för att läsaren ska förstå varför hon eller han inte fick det han eller hon ville?

6 Texten som helhet

Övning 6:1. Visa textens huvudtema

Diskutera en eller flera texter som du har tagit med dig eller som kursledaren valt ut. Vilket är det övergripande temat?

Övning 6:2. Skapa en tydlig struktur

Fundera över strukturen i texten. Vad är bra och vad är mindre bra? Hur kan du som skribent hjälpa läsaren att utföra de olika momenten i rätt ordning?

Häll 1 liter svarta vinbär i en glasburk med tättslutande lock. Skaka burken då och då. Glöm inte att rensa vinbären. Häll över 75 cl renat brännvin och förslut locket. Låt sedan detta stå i 2–3 veckor. Sedan ska bären silas ifrån. Man håller på 200 g av vardera strö- och florsocker. Glöm inte att brännvinet ska hällas tillbaka i glasburken innan sockret hålls i. Sedan sätter man åter på locket och låter burken stå. Burken ska fortsätta att skakas med jämna mellanrum så att sockret löses. Om man vill ha likören mindre söt, kan man minska mängden socker från början.

Förslag till lösning 6:2. Skapa en tydlig struktur

1. Häll 1 liter rensade svarta vinbär i en glasburk som har ett tättslutande lock.
 2. Häll över 75 cl renat brännvin och sätt på locket.
 3. Låt sedan detta stå i 2–3 veckor men skaka burken då och då.
 4. Sila sedan bort bären och håll tillbaka brännvinet i glasburken.
 5. Häll i 2 hg strösocker och 2 hg florsocker i brännvinet. Du kan minska mängden socker om du vill ha likören mindre söt.
 6. Sätt på locket igen och låt burken stå.
 7. Skaka burken med jämna mellanrum tills sockret är löst.
-

Övning 6:3. Börja med det viktigaste eller mest välkända

Läs igenom texten från Skatteverkets webbplats och rangordna meningarna efter hur viktiga du tycker att de är för medborgarna.

Fingeravtryck i svenska pass till sommaren

1. Ett pass som har utfärdats innan de nya reglerna träder i kraft gäller hela den giltighetstid som står i passet. De nya reglerna gäller bara för pass som utfärdas från och med den 28 juni 2009.
2. Undantag från skyldigheten att lämna fingeravtryck kan göras för barn under tolv år och för personer som av fysiska skäl är permanent förhindrade att lämna fingeravtryck, till exempel för att de saknar fingrar.
3. För mer information kontakta Maria Lindh Sjöström, föredragande i justitiekottet, telefon 08-786 42 56.
4. Från och med den 28 juni i år ska svenska pass förses med fingeravtryck. Justitiekottet sa idag ja till regeringens förslag om fingeravtryck i pass.
5. Syftet är att ytterligare höja säkerheten i de svenska passen. Passmyndigheten ska ta fingeravtryck när man ansöker om pass. Fingeravtrycken ska lagras i passet.
6. Fingeravtrycken sparas endast i passet. När passet har lämnats ut raderas avtrycken ur passmyndighetens system och de får inte heller sparas i något annat register.

(Källa: www.riksdagen.se, 2009-04-23)

Förslag till lösning 6.3. Börja med det viktigaste eller mest välkända

Fingeravtryck i svenska pass till sommaren

Från och med den 28 juni i år ska svenska pass förses med fingeravtryck. Justitieutskottet sa idag ja till regeringens förslag om fingeravtryck i pass.

Syftet är att ytterligare höja säkerheten i de svenska passen. Passmyndigheten ska ta fingeravtryck när man ansöker om pass. Fingeravtrycken ska lagras i passet.

Undantag från skyldigheten att lämna fingeravtryck kan göras för barn under tolv år och för personer som av fysiska skäl är permanent förhindrade att lämna fingeravtryck, till exempel för att de saknar fingrar.

Ett pass som har utfärdats innan de nya reglerna träder i kraft gäller hela den giltighetstid som står i passet. De nya reglerna gäller bara för pass som utfärdas från och med den 28 juni 2009.

Fingeravtrycken sparas endast i passet. När passet har lämnats ut raderas avtrycken ur passmyndighetens system och de får inte heller sparas i något annat register.

För mer information kontakta Maria Lindh Sjöström, föredragande i justitieutskottet, telefon 08-786 42 56.

Övning 6.4. Börja med en sammanfattning

Skriv en inledande sammanfattning till den text som kursledaren tagit med sig.

Övning 6.5. Skriv rubriker

I den här texten från Tullverkets webbplats har vi tagit bort huvudrubriken. Dessutom saknas underrubriker. Lägg till rubriker så att texten blir mer lättläst.

Den 1 januari 2008 ändrades returskattebestämmelserna. Numera kan varor återimporteras utan moms enbart när säljaren häver köpet eller när varorna återköps.

Tidigare kunde varor återimporteras för reparation, utan att moms debiterades, när varorna förtullades av ett företag som var momsregistrerat. Det som krävdes var att varorna tidigare hade exporterats från Sverige.

För att vi inte ska debitera moms när varor återimporteras för reparation krävs att du anmäler varorna till aktiv förädling. Aktiv förädling är numera tillåten även för tullfria varor. För att vi ska medge aktiv förädling för tullfria varor krävs att ni har kvalitetssäkrat företagets tullrutiner och därigenom erhållit tillstånd till lokalt klareringsförfarande.

Om du i stället för aktiv förädling väljer att förtulla varorna kommer vi att debitera moms. Då blir det Skatteverket som tar ställning till om avdragsrätt finns för den debiterade moms eller om återbetalning kan medges.

Skatteverket har i ett ställningstagande klargjort att avdragsrätt inte föreligger för den moms som betalats vid importen när en vara importeras för att bearbetas eller repareras i Sverige för att därefter återexporteras. Vad som gäller vid garantireparationer och vilka möjligheter som finns till återbetalning framgår inte av ställningstagandet. Frågor om vad som då gäller kan exempelvis ställas till företagets skattekontor.

(Källa: www.tullverket.se, 2008-02-06)

Förslag till lösning 6:5. Skriv rubriker

Regler om moms vid importering av varor för reparation

Den 1 januari 2008 ändrades returskattebestämmelserna. Numera kan varor återimporteras utan moms enbart när säljaren häver köpet eller när varorna återköpts.

Tidigare regler

Tidigare kunde varor återimporteras för reparation, utan att moms debiterades, när varorna förtullades av ett företag som var momsregistrerat. Det som krävdes var att varorna tidigare hade exporterats från Sverige.

Nuvarande regler

För att vi inte ska debitera moms när varor återimporteras för reparation krävs att du anmäler varorna till aktiv förädling. Aktiv förädling är numera tillåten även för tullfria varor. För att vi ska medge aktiv förädling för tullfria varor krävs att ni har kvalitetssäkrat företagets tullrutiner och därigenom erhållit tillstånd till lokalt klareringsförfarande.

Om du i stället för aktiv förädling väljer att förtulla varorna kommer vi att debitera moms. Då blir det Skatteverket som tar ställning till om avdragsrätt finns för den debiterade moms eller om återbetalning kan medges.

Skatteverkets regler

Skatteverket har i ett ställningstagande klargjort att avdragsrätt inte föreligger för den moms som betalats vid importen när en vara importeras för att bearbetas eller repareras i Sverige för att därefter återexporteras. Vad som gäller vid garantireparationer och vilka möjligheter som finns till återbetalning framgår inte av ställningstagandet. Frågor om vad som då gäller kan exempelvis ställas till företagets skattekontor.

Övning 6:6. Dela in texten i stycken

Läs den här texten och försök förbättra styckeindelningen.

Du får det här brevet därför att du har ansökt om särskilt högriskskydd.

Du och din arbetsgivare har inte skrivit under blanketten och din arbetsgivare har inte heller fyllt i uppgifterna om din sjukfrånvaro på sidan 2.

Därför måste du komplettera blanketten skriftligt innan vi kan behandla din ansökan.

Vi kommer att behandla din ansökan så snart du har skickat in blanketten igen.

Om blanketten inte har kommit in senast den 12 december kan din ansökan bli avvisad. Det innebär att Försäkringskassan inte prövar din rätt till ersättning.

(Källa: omarbetad text från Försäkringskassan, 2010)

Förslag till lösning 6:6. Dela in texten i stycken

Du får det här brevet därför att du har ansökt om särskilt högriskskydd.

Du och din arbetsgivare har inte skrivit under blanketten och din arbetsgivare har inte heller fyllt i uppgifterna om din sjukfrånvaro på sidan 2. Därför måste du komplettera blanketten skriftligt innan vi kan behandla din ansökan.

Vi kommer att behandla din ansökan så snart du har skickat in blanketten igen. Om blanketten inte har kommit in senast den 12 december kan din ansökan bli avvisad. Det innebär att Försäkringskassan inte prövar din rätt till ersättning.

(Källa: Försäkringskassan, 2010)

Övning 6:7. Dela in texten i stycken

Läs den här texten och försök förbättra styckeindelningen.

Om Företagarguiden

Webbplatsen Företagarguiden drivs och utvecklas av Tillväxtverket på uppdrag av den svenska regeringen. Den riktar sig till dig som är eller vill bli företagare.

På Företagarguiden hittar du praktisk information och smarta tjänster.

Företagarguiden hjälper dig som startar, driver och utvecklar företag att hitta rätt i dina kontakter med myndigheter och offentliga organisationer.

På Företagarguiden finns bland annat information om regler och lagar, sökbara databaser om finansiering och tillstånd samt mycket annat som rör företagandet.

Ta hjälp av våra steg-för-steg- och branschguider inför starten eller sök dig fram till viktiga kontakter i ditt län, till exempel för personlig rådgivning.

Du kan också söka bland vanliga frågor som företagare har ställt till myndigheter.

(Källa: www.tillvaxtverket.se, 2009-05-20)

Förslag till lösning 6:7. Dela in texten i stycken

Om Företagarguiden

Webbplatsen Företagarguiden drivs och utvecklas av Tillväxtverket på uppdrag av den svenska regeringen. Den riktar sig till dig som är eller vill bli företagare. På Företagarguiden hittar du praktisk information och smarta tjänster.

Företagarguiden hjälper dig som startar, driver och utvecklar företag att hitta rätt i dina kontakter med myndigheter och offentliga organisationer.

På Företagarguiden finns bland annat information om regler och lagar, sökbara databaser om finansiering och tillstånd samt mycket annat som rör företagandet. Ta hjälp av våra steg-för-steg- och branschguider inför starten eller sök dig fram till viktiga kontakter i ditt län, till exempel för personlig rådgivning.

Du kan också söka bland vanliga frågor som företagare har ställt till myndigheter.

Övning 6:8 Dela in texten i stycken

Dela in texten i stycken så att den blir lättare att läsa.

Vi har levt länge med japanska produkter och företeelser i Sverige. Men varken judo, samurajfilmer, japanska kameror, hemelektronik, bilar, yasuragi eller sushi har gjort så starkt intryck som en annan företeelse nu är på väg att göra: mangan, ivrigt understödd av animerade tv-

filmer. Tecknade serier tycks till sist bli det som för in Japan på allvar i Sverige. I dag är det många som lär sig japanska bara för att kunna läsa serierna fullt ut. I höstens utgivning märks en liten häpnadsväckande bok, "Kana de manga - lär dig japanska" av Glenn Kardy, där målmedvetna nybörjare ska kunna lära sig skriva tecknen i två japanska alfabet, hiragana och katakana, båda fonetiska. "Snart kommer du att kunna så pass mycket att du kan läsa din favoritmanga på originalspråk", bedyrar förordet optimistiskt och tillägger att efter bokens två gånger 46 tecken finns det ytterligare upp till 50 000 kanjitecken, alltså bildtecken, att gå vidare till. Redan i vår utlovar Bonnier Carlsen den första populära läroboken i kanji för mangeläsare. Det finns ingen anledning att betvivla att tusentals barn kommer att försöka. De japanska tecknen finns kvar i många av de svenska översättningarna. Det är grafiskt stark onomatopoesi, precis som vi är vana vid även från västerländska superhjältenserier.

(Källa: omarbetad text från DN, 2005-10-18)

Förslag till lösning 6:8. Dela in texten i stycken

Vi har levt länge med japanska produkter och företeelser i Sverige. Men varken judo, samurajfilmer, japanska kameror, hemelektronik, bilar, yasuragi eller sushi har gjort så starkt intryck som en annan företeelse nu är på väg att göra: mangan, ivrigt understödd av animerade tv-filmer.

Tecknade serier tycks till sist bli det som för in Japan på allvar i Sverige. I dag är det många som lär sig japanska bara för att kunna läsa serierna fullt ut. I höstens utgivning märks en liten häpnadsväckande bok, "Kana de manga - lär dig japanska" av Glenn Kardy, där målmedvetna nybörjare ska kunna lära sig skriva tecknen i två japanska alfabet, hiragana och katakana, båda fonetiska. "Snart kommer du att kunna så pass mycket att du kan läsa din favoritmanga på originalspråk", bedyrar förordet optimistiskt och tillägger att efter bokens två gånger 46 tecken finns det ytterligare upp till 50 000 kanjitecken, alltså bildtecken, att gå vidare till.

Redan i vår utlovar Bonnier Carlsen den första populära läroboken i kanji för mangeläsare. Det finns ingen anledning att betvivla att tusentals barn kommer att försöka. De japanska tecknen finns kvar i många av de svenska översättningarna. Det är grafiskt stark onomatopoesi, precis som vi är vana vid även från västerländska superhjältenserier.

(Källa: DN, 2005-10-18)

Övning 6:9. Använd ord som binder ihop texten

Läs igenom nedanstående text och svara på frågorna:

1. Vilka ord binder ihop texten?
2. Finns det något särskilt ord i texten som du reagerar mot? I så fall varför?
3. Kan du hitta ersättningsord med samma betydelse?

I den kontrolluppgift som bostadsrättsföreningen Skatboet har lämnat angående den bostad som du har avyttrat saknas uppgift om anskaffningsutgiften för bostadsrätten.

I din deklaration har du redovisat att anskaffningsutgiften ska vara 750 000 kr. På vilket sätt har du beräknat den anskaffningsutgift du redovisat? Bifoga kopia av underlag som visar att anskaffningsutgiften ska vara något annat än det belopp som anges på kontrolluppgiften.

Förslag till lösning 6:9. Använd ord som binder ihop texten

I den **kontrolluppgift** som *bostadsrättsföreningen* Skatboet har lämnat angående den bostad som du har avyttrat saknas uppgift om anskaffningsutgiften för *bostadsrätten*.

I din deklaration har du redovisat att anskaffningsutgiften ska vara 750 000 kr. På vilket sätt har du beräknat den anskaffningsutgift du redovisat? Bifoga kopia av underlag som visar att anskaffningsutgiften ska vara något annat än det belopp som anges på **kontrolluppgiften**.

Alternativ lösning för andra stycket:

Det långa ordet *anskaffningsutgift* skulle kunna ersättas med enbart *utgift* och *utgiften* i andra stycket. Då skulle texten bli lite enklare utan att det blir fel. Du kan till exempel skriva så här:

I din deklaration har du redovisat att anskaffningsutgiften ska vara 750 000 kr. På vilket sätt har du beräknat den utgift du redovisat? Bifoga kopia av underlag som visar att utgiften ska vara något annat än det belopp som anges på kontrolluppgiften.

Övning 6:10. Använd ord som binder ihop texten

Texten är ett pressmeddelande från Konsumentverket. Vilka ord binder ihop texten?

Konsumentverket varnar

Brister i gunga kan orsaka olyckor. Hörby Bruk återkallar upphängningsanordningar till gungor som sålts under 2006 och 2007. Upphängningsanordningen riskerar att brista om ett barn gungar vilket kan leda till skador.

Upphängningsordningen består av röda plastbrickor som kan brytas ned av solens UV-strålar. Plasten kan då brista vid belastning, till exempel när ett barn gungar.

Under 2006 och 2007 har Hörby Bruk levererat totalt 10 000 gungor med den bristfälliga upphängningsanordningen i Sverige. Gungorna har sålts under modellnamnen: CanCan-gungan, Gondolgungan, Trägunga 200 och Trägunga 250. Gungor som sålts under 2008 berörs dock inte.

(Källa: www.konsumentverket.se, 2008-06-05. Texten ingår i ett längre pressmeddelande.)

Förslag till lösning 6:10. Använd ord som binder ihop texten

Här ser du de olika orden som binder ihop texten:

1. Konsumentverket varnar (upphängning)

Brister i gunga kan orsaka olyckor. Hörby Bruk återkallar upphängningsanordningar till gungor som sålts under 2006 och 2007. Upphängningsanordningen riskerar att brista om ett barn gungar vilket kan leda till skador.

Upphängningsordningen består av röda plastbrickor som kan brytas ned av solens UV-strålar. Plasten kan då brista vid belastning, till exempel när ett barn gungar.

Under 2006 och 2007 har Hörby Bruk levererat totalt 10 000 gungor med den bristfälliga upphängningsanordningen i Sverige.

2. Konsumentverket varnar (brist, brista)

Brister i gunga kan orsaka olyckor. Hörby Bruk återkallar upphängningsanordningar till gungor som sålts under 2006 och 2007. Upphängningsanordningen riskerar att brista om ett barn gungar vilket kan leda till skador.

Upphängningsordningen består av röda plastbrickor som kan brytas ned av solens UV-strålar. Plasten kan då brista vid belastning, till exempel när ett barn gungar.

Under 2006 och 2007 har Hörby Bruk levererat totalt 10 000 gungor med den bristfälliga upphängningsanordningen i Sverige.

3. Konsumentverket varnar (olyckor och skador)

Brister i gunga kan orsaka olyckor. Hörby Bruk återkallar upphängningsanordningar till gungor som sålts under 2006 och 2007. Upphängningsanordningen riskerar att brista om ett barn gungar vilket kan leda till skador.

Upphängningsordningen består av röda plastbrickor som kan brytas ned av solens UV-strålar. Plasten kan då brista vid belastning, till exempel när ett barn gungar.

Under 2006 och 2007 har Hörby Bruk levererat totalt 10 000 gungor med den bristfälliga upphängningsanordningen i Sverige.

4. Konsumentverket varnar (plastbrickor)

Brister i gunga kan orsaka olyckor. Hörby Bruk återkallar upphängningsanordningar till gungor som sålts under 2006 och 2007. Upphängningsanordningen riskerar att brista om ett barn gungar vilket kan leda till skador.

Upphängningsordningen består av röda plastbrickor som kan brytas ned av solens UV-strålar. Plasten kan då brista vid belastning, till exempel när ett barn gungar.

Under 2006 och 2007 har Hörby Bruk levererat totalt 10 000 gungor med den bristfälliga upphängningsanordningen i Sverige.

Övning 6:11. Använd ord som binder ihop texten

Finns det några bindeord i texten som du tagit med dig eller som kursledaren har med sig? Diskutera hur förekomsten av eller bristen på bindeord påverkar texten.

Övning 6:12. Texten som helhet

Diskutera några texter som du eller kursledaren har tagit med. Ni kan till exempel diskutera följande:

- Vilka teman har texten?
- Hur är texten strukturerad?
- Är texten överskådlig?
- Är texten indelad i stycken på ett bra sätt?
- Finns ord som binder ihop texten och i så fall vilka?

- Ger texten läshjälp i form av punktlister, rubriker, nyckelord etc.?
-

7 Språket – meningar och ord

Övning 7:1. Lyft fram det viktiga och skriv ledigare och enklare

Skriv om meningarna så att det viktiga kommer i fokus. Vem gör vad? Vad händer? Vad är viktigast?

1. Med utgångspunkt i det beräkningsunderlag som låg till grund för budgetramarna 2008 och 2009 års verkliga kostnader, har de olika verksamheterna analyserats.
2. Av de resultat som erhålls av undersökningen kan utläsas en markant differentiering beträffande lönenivån för kvinnor respektive män.
3. Från kommunens sida kräver man att ...
4. För mycket utbetalat studiemedel kan komma att återkrävas. Ditt beviljade studiemedel avseende vårterminen 2009 kommer i så fall också att tas tillbaka.
5. Studiemedlen reduceras om den studerandes inkomst är högre än vissa fastställda fribelopp för inkomst.
6. Som en följd av ändrade uppgifter är återkrav för perioden inte längre aktuellt.
7. Tullverket har genomfört tullrevision av X Sweden AB. Granskningsperiod har varit 2009-01-01– 2009-12-31. Tullrevisionssektionen konstaterar odeklarerade sändningar vid åtta tillfällen, att fel tullvärde deklarerats vid tre tillfällen, samt att varor deklarerats fel vid fyra tillfällen.
8. I samband med att pensionen betalas ut så kommer vi att ...
9. Vid kontakt med din arbetsgivare fick vi beskedet att

Förslag till lösning 7:1. Lyft fram det viktiga och skriv ledigare och enklare

1. Vi har analyserat verksamheterna utifrån de beräkningsunderlag som låg till grund för budgetramarna 2008 och de verkliga kostnaderna för 2009.
2. Lönenivån för män och kvinnor skiljer sig markant, enligt undersökningens resultat.
3. Kommunen kräver att ...
4. CSN kommer att kräva tillbaka studiemedel som du har fått för mycket. I så fall kommer vi att ta tillbaka studiemedlen som du fått för vårterminen 2009.
5. Dina studiemedel minskar om du tjänar mer än xx kronor per år (fribeloppet).
6. De ändrade uppgifterna gör att vi inte kommer att kräva tillbaka pengar för perioden.
7. Tullverket har gjort en tullrevision vid företaget X Sweden AB. Revisionen omfattade den verksamhet som ägde rum under tiden 1 januari 2009–12 december 2009. Vi konstaterar följande brister:
 - sändningar var odeklarerade vid åtta tillfällen
 - fel tullvärde var deklarerat vid tre tillfällen
 - varor hade klassificerats fel vid fyra tillfällen.

(En punktuppställning förtydligar och lyfter fram innehållet.)

8. När du får pensionen kommer vi att ...
9. Din arbetsgivare har meddelat att ...
Vi har kontaktat din arbetsgivare som meddelat att ...

Övning 7:2. Gör om meningen så att det viktigaste kommer först

Gör om meningen så att det viktigaste kommer först. Fundera också på om det blir ännu tydligare om du skriver om texten till två meningar.

Erfarenheterna av användandet av miljökonsekvensbeskrivningar och från det pågående arbetet med att utveckla strategiska miljökonsekvensbeskrivningar bör därvid kunna utnyttjas.

(Källa: Klarspråktestet: test av beslut, www.sprakradet.se/testet, 2010-11-16)

Förslag till lösning 7:2. Gör om meningen så att det viktigaste kommer först

Ni bör då kunna utnyttja erfarenheterna dels från tidigare användning av miljökonsekvensbeskrivningar, dels från det pågående arbetet med strategiska miljökonsekvensbeskrivningar.

(Källa: Klarspråktestet: test av beslut, www.sprakradet.se/testet, 2010-11-16)

Övning 7:3. Skriv utan inskjutna bisatser

Skriv om meningarna utan att använda inskjutna satser.

1. I en motion som inkom den 31 oktober 2008 har Berit Svensson för den socialdemokratiska fullmäktigegruppen lämnat förslag om att X kommun inför fria resor i kollektivtrafiken för kommuninvånare som fyllt 75 år.
2. Genom dialog med föreningar och studieförbund, bland annat genom föreningsledarträffar och träffar med enskilda föreningar, arbetar kultur- och fritidsnämnden för att ytterligare stärka samarbetet och också utveckla nya samverkansformer för drift av idrotts- och fritidsanläggningar.
3. Att prognostisera försörjningsstödet inför 2009, som ett resultat av de konsekvenser som den nya sjukförsäkringen i kombination med de förändringar som i rasande takt sker på arbetsmarknaden, är inte bara svårt utan i dagsläget omöjligt.

Förslag till lösning 7:3. Skriv utan inskjutna bisatser

1. Berit Svensson har lämnat förslag om att kommunen inför fria resor i kollektivtrafiken för kommuninvånare som fyllt 75 år. Berit Svenssons motion lämnades den 31 oktober 2008 för den socialdemokratiska fullmäktigegruppen.
 2. Kultur- och fritidsnämnden arbetar för att stärka samarbetet och utveckla nya former för samverkan för driften av idrotts- och fritidsanläggningar. Det sker genom en dialog med föreningar och studieförbund bland annat genom träffar med föreningsledare och enskilda föreningar.
 3. Det är omöjligt att prognostisera försörjningsstödet inför 2009. Det beror på konsekvenserna av den nya sjukförsäkringen i kombination med de förändringar som sker i rasande takt på arbetsmarknaden.
-

Övning 7:4. Skriv aktivt – tala om vem som gör vad

Gör om meningarna så att de blir mer aktiva.

1. Önskemål framställdes om ett nytt blankettsystem.
2. Handlingarna har skickats till länsrätten.
3. Uppgifterna har varit föremål för förnyad kontroll.
4. Det har noterats att mervärdesskattepliktig ersättning inte redovisats.
5. Egen sjukdom ska styrkas med intyg.

Förslag till lösning 7:4. Skriv aktivt – tala om vem som gör vad

1. Handläggarna ville ha ett nytt blankettsystem.
2. Vi har skickat handlingarna till länsrätten.
X-myndigheten har skickat handlingarna till länsrätten.
Juristen har skickat handlingarna till länsrätten.
3. Vi har kontrollerat uppgifterna en gång till.
Ekonomichefen har kontrollerat uppgifterna en gång till.
4. Du har inte redovisat momspliktig ersättning.

5. Du ska skicka in ett intyg som styrker att du har varit sjuk.
-

Övning 7:5. Varierad meningslängd

Skriv om meningen så det blir fler meningar.

Resultaten av den forskning som bedrivits under senare tid om malignt melanom och den statistik om drabbade svenskars solvanor som framgår av en rapport från en svensk utredning visar att malignt melanom är den viktigaste orsaken till att tumörsjukdomar ökat och att detta hänger samman med blekhyade svenskars solvanor vid sina återkommande resor till sydliga länder och med de intensiva solbad som de utsätter sig för där. (67 ord)

Förslag till lösning 7:5. Varierad meningslängd

Forskningen som bedrivits under senare tid visar att malignt melanom är den viktigaste orsaken till att tumörsjukdomarna ökat. (18 ord). I allt väsentligt har ökningen att göra med blekhyade svenskars solvanor. (11 ord) Det framgår av en rapport från en svensk utredning. (9 ord) I rapporten finns bland annat statistik över hur många av de drabbade som haft för vana att resa till sydliga länder och utsätta sig för intensiva solbad där. (28 ord)

Övning 7:6. Varierad meningslängd

Skriv om meningen så det blir fler meningar.

Under 2009 kommer Beroendeteamet med resursförstärkning från Handikappomsorgen att arbeta med kommunens alla resurser för att minska antalet placeringar och framför allt arbeta för att på hemmaplan stötta och erbjuda lösningar som bevarar personer i ett drogfritt liv och att dessa personer även får rätt insatser för att kunna integreras i samhället som självständiga individer. (54 ord)

Förslag till lösning 7:6. Varierad meningslängd

Beroendeteamet kommer att 2009 arbeta för att minska antalet placeringar (10 ord). Det gör vi genom att sätta in alla resurser vi har och även genom att ta hjälp av Handikappomsorgen (19 ord). Vi kommer framför allt att arbeta på hemmaplan med att stötta personer som riskerar att bli beroende av droger (19 ord). Dessutom kommer vi att erbjuda lösningar till dessa personer för att de ska kunna fungera i samhället som självständiga medborgare (20 ord).

Övning 7:7. Bort med onödiga, byråkratiska ord

Skriv om meningarna så att språket blir mindre byråkratiskt.

1. Vad som erfordras är faktura- eller ordernummer.
2. Arbetsgruppen gör en kartläggning över regionens utbildningsbehov.
3. Tullverket inhämtar uppgifterna från Tulldatasystemet.
4. Ersättning utgår.
5. Beslutet förfaller 2009-09-16.
6. Vid den omprövning som gjordes av Hyresnämnden beslutades att mannen fick bo kvar.
7. Före miljöbalkens ikraftträdande fanns inget förbud.
8. Det ankommer på Tullverket att informera kunderna om dylika förändringar.
9. Svar ska inkomma senast den 15:e i nästföljande månad.
10. Importören ska erlægga betalning inom 30 dagar.
11. Företaget har varit föremål för en omorganisation.

Förslag till lösning 7:7. Bort med onödiga byråkratiska ord

1. Vad som behövs/krävs/är nödvändigt är faktura eller ordernummer.
2. Arbetsgruppen kartlägger regionens utbildningsbehov.
3. Tullverket skaffar/får uppgifterna från Tulldatasystemet.
4. Ersättning betalas ut.
5. Beslutet upphör att gälla 2009-09-16.
Beslutet slutar att gälla ...
6. Hyresnämnden omprövade beslutet och bestämde att mannen fick bo kvar.
7. Innan miljöbalken trädde i kraft fanns inget förbud.
8. Det är Tullverkets uppgift att informera kunderna om sådana förändringar.
9. Ni ska skicka in/lämna in/sända över ert svar senast den 15:e i nästföljande månad.
10. Importören ska betala inom 30 dagar.
11. Företaget har omorganiserats.

Övning 7:8. Kanslispråkliga ord

Välj ut tio ord (eller fler enligt kursledarens anvisning) och ersätt dem med mer moderna ord.

avsända	uppbära	inkomma med	erfara
förflyta	åsätta	lagrum	föranleda
nedsätta	åligga	jämka	förfalla
såvitt avser	föreligga	förfalla	underlåta
tillställa	efterge	belägen	utgå
dröjsmål	erlägga	anmana	åsätta
avge	erfara	bestrida	yrka

Övning 7:9. Skriv mer konkret

Skriv om texterna så att de blir mer konkreta.

Ett kommunalt protokoll skrivet av en fritidsnämnd

Information om den genomförda utvärderingen av alkohol-, drog- och brottsförebyggande programmet. Huvudsaklig struktur och resultat i rapporten redovisas. Information om Framtidsverkstan som genomfördes i oktober. Sammanställning av de synpunkter som framkom under Framtidsverkstan presenteras. Diskussion följer om hur effekter av förebyggande insatser skulle kunna mätas. Förfrågan till polisen om att på kommande möten presentera brottsstatistik.

(Källa: www.umea.se, 2009)

Ett protokoll skrivet av ett landsting

I till tjänstememorial nr 23-09 bifogad PM (med motsvarande rubrik daterad 2009-01-30) redovisas mera detaljerat uppgifter kring ärendet men kan sammanfattas som utbyte av tandvårdsutrustning i tre behandlingsrum och utbyte av inredning i fyra behandlingsrum samt att skapa steriltförråd och vilrum. Ny tandvårdsutrustning kräver för sin försörjning ingrepp i bjälklag och väggar varför nya ytskikt är nödvändiga. Arbetet genomförs anpassat till leverans av utrustning och inredning och bedöms vara färdigt under tredje kvartalet 2009. Investeringen för utrustning och inventarier uppgår till 700 000 kronor.

(Källa: www.liv.se, 2009)

Förslag till lösning 7:9. Skriv mer konkret

Ett kommunalt protokoll skrivet av en fritidsnämnd

Ordföranden informerade om resultatet av den utvärdering som nämnden gjort av det förebyggande programmet om alkohol, droger och brott. Hon informerade även om arbetet med Framtidsverkstan som genomfördes i oktober. Nämnden fick även en genomgång av de synpunkter som då kom fram. Därefter diskuterade nämnden hur man kan mäta effekterna av de förebyggande insatserna. Nämnden beslöt att be polisen komma till nästa möte för att presentera brottsstatistik som ett sätt att följa upp det förebyggande arbetet

Ett protokoll skrivet av ett landsting

Kliniken behöver ny tandvårdsutrustning i tre behandlingsrum, vilket kräver ingrepp i bjälklag och väggar. Därefter behöver behandlingsrummen målas om. Dessutom behöver inredningen bytas ut i fyra behandlingsrum och kliniken behöver ett nytt sterilförråd och ett vilrum. Kostnaden uppgår till 700 000 kronor. Nämnden bedömer att arbetet kan bli klart under tredje kvartalet 2009. Mer detaljerade uppgifter finns i bifogad promemoria (tjänstememorial nr. 23-09, daterad 2009-01-30).

Övning 7:10. Fackord som förkortningar

Fundera över om din myndighet använder förkortningar som är fackord och som kan vara svåra för mottagaren att förstå. Diskutera om och hur ni använder dem i era texter. Diskutera också om orden går att förväxla med andra myndigheters ord.

Övning 7:11. Fackord

Diskutera de fackord som kursledaren skrivit upp. Är fackorden nödvändiga i texterna och hur går de i så fall att förklara?

Övning 7:12. Vet du vad fackordet betyder?

Vad betyder fackorden?

anstånd
avyttring
köpeskillning
medge
preliminär
taxeringsår
yrka
återföra

Förslag till lösning 7:12. Vet du vad fackordet betyder?

Anstånd: Uppskov, man får skjuta upp något, förlängd tid, få mer tid på sig att exempelvis betala något.

Avyttring: Försäljning.

Köpeskillning: Köpesumma, det man ska betala, priset.

Medge: Godkänna, tillåta, acceptera.

Preliminär: Tillfällig, inte slutgiltig, kan bli ändrad.

Taxeringsår: Året efter inkomståret, det år man deklarerar och får slutskattebesked, deklaraationsåret.

Yrka: Begära, kräva, önskar, vill, framföra önskemål, ansöka om.

Återföra: Föra tillbaka, gå tillbaka, avdraget (om skatt) är inte godkänt utan kommer att beskattas.

Övning 7:13. Välj hellre verb än substantiv

Skriv om orden och uttrycken så de blir mer rakt på sak och de tunga substantiveringarna försvinner.

1. Gör en skriftlig redogörelse över förloppet.
2. För styrkande av de handlingar ni sänt in behövs kvitton.
3. Innan ikraftträdandet av den nya lagstiftningen fanns ingen möjlighet till återbetalning.

Förslag till lösning 7:13. Välj hellre verb än substantiv

De fetade orden är de substantiverade verben.

1. Gör en skriftlig **redogörelse** över förloppet.
Redogör skriftligt för förloppet.
 2. För **styrkande** av de handlingar ni sänt in behövs kvitton.
För att styrka de handlingar ni sänt in behöver vi kvitton.
 3. Innan **ikraftträdandet** av den nya **lagstiftningen** fanns ingen möjlighet till återbetalning.
Innan den nya lagen trädde i kraft fanns ingen möjlighet till återbetalning.
-

Övning 7:14. Substantivsjuka

Diskutera vilka ord som är substantiverade verb och skriv om texten utan de substantiverade verben.

Beslutet om en geografisk koncentration av ärendehandläggningen inom fastighetstaxeringen innebär en uppbyggnad av resurserna på de fyra koncentrationsorterna.

Förslag till lösning 7:14. Substantivsjuka

De fetade orden är de substantiverade verben:

Beslutet om en geografisk **koncentration** av **ärendehandläggningen** inom fastighetstaxeringen innebär en **uppbyggnad** av resurserna på de fyra koncentrationsorterna.

Skatteverket har beslutat att koncentrera fastighetstaxeringen till fyra orter i riket. Beslutet innebär att resurserna på dessa orter kommer att öka.

Övning 7:15. Skriv aktivt – byt ut substantiven mot verb

Byt ut substantiven mot verb.

1. Kontakter kommer att ske ...
2. Vi har möjlighet att resa med tåg.
3. Det är en motsvarighet till ...
4. Den nya konsulten ville göra en kartläggning av problemet.
5. Vi ska göra en utredning om den ekonomiska situationen.

Förslag till lösning 7:15. Skriv aktivt – byt ut substantiven mot verb

De fetade orden är de substantiverade verben.

1. **Kontakter** kommer att ske ...
Vi kommer att kontakta dig.
2. Vi har **möjlighet** att resa med tåg.
Vi kan resa med tåg.

3. Det är en **motsvarighet** till ...
Det motsvarar...
 4. Den nya konsulten ville göra en **kartläggning** av problemet.
Den nya konsulten ville kartlägga problemet.
 5. Vi ska göra en **utredning** om den ekonomiska situationen.
Vi ska utreda den ekonomiska situationen.
-

Övning 7:16. Sammansatta ord

Lös upp de sammansatta orden i följande meningar. Ersätt tunga ord eller uttryck med mer begripliga.

1. Planarbetet påbörjades 2003 med syfte att ta fram riktlinjer för områdets bebyggelseutveckling.
2. En naturmiljöbedömning har tillförts ärendet. Programsamrådsredogörelse för inkomna yttranden har sammanställts.
3. Samarbete och rådfrågning bör ske med tillgänglighetsrådgivaren.

(Källa: www.simrishamn.se, 2009-03-25)

Förslag till lösning 7:16. Sammansatta ord

1. Planarbetet började 2003 med syfte att ta fram riktlinjer för områdets utveckling som bebyggt område.
 2. En bedömning av naturmiljön har lagts till ärendet. En redogörelse för de svar som kommit in vid samrådet av programmet har sammanställts (ställt samman).
 3. Samarbete bör ske med rådgivaren som arbetar med tillgänglighet. Denne kan också ge råd vid behov.
-

Övning 7:17. Förlängda ord

Hur kan du skriva dessa ord på ett bättre sätt?

beräkna
erhålla
erlägga
föranleda
föreligga
framgå
medgiva

Övning 7:18. Nakna substantiv

Skriv om meningarna så att de nakna substantiven försvinner.

1. Skrivelse med begäran om bindande klassificeringsbeslut har inkommit.
2. För nämnden och dess beredningars ledamöter har under förmiddagen redovisats behovsanalys avseende råd och stöd vid graviditet.

Förslag till lösning 7:18. Nakna substantiv

1. En skrivelse med begäran om ett bindande beslut om klassificering har kommit in.
2. Petterson redovisade en behovsanalys om råd och stöd vid graviditet för nämnden och ledamöterna i de olika beredningarna.

Övning 7:19. Byt ut de långa prepositionerna mot korta

Byt ut de långa prepositionerna mot korta i följande meningar.

1. Ytterligare information och upplysningar beträffande enkla bolag finns på webben.
2. Er förfrågan om utomståenderegeln är tillämplig angående försäljningen av aktierna i bolaget.
3. Huvudparten av de ärenden rörande frågan om förvaltarstämman har prövats av Regeringsrätten.
4. Blankett K10 ska dessutom lämnas avseende de mottagna aktierna.
5. Anledningen till detta är en faktura från Norge gällande arbete som utförts där.

Förslag till lösning 7:19. Byt ut de långa prepositionerna mot korta

1. Ytterligare information och upplysningar om enkla bolag finns på webben.
 2. Er förfrågan om utomståenderegeln är relevant för försäljningen av aktierna i bolaget.
 3. Huvudparten av de ärenden som rör frågan om förvaltarstämman har prövats av Regeringsrätten.
 4. Blankett K10 ska dessutom lämnas för de mottagna aktierna.
 5. Anledningen till detta är en faktura från Norge för arbete som utförts där.
-

Övning 7:20. Meningar med syftningsfel

Vad är fel i meningarna? Skriv rätt!

1. I går sköt jag en hare med gevär på hundra meter.
2. Ulla gav en kostym till sin man som hon köpt på loppmarknad.
3. Haft värk i natt i höger öra som nu försvunnit.
4. När jag blir stor vill jag bli lärare för jag tycker det är så roligt att vara med barn.
5. Innan vi gick ut låste vi dörren och la den under dörrmattan.
6. Bulldog säljes. Äter det mesta och tycker mycket om barn.
7. Har du problem? Slå jourhavande medmänniska!
8. Är du myndig? Är du svensk medborgare? Är du intresserad av det Svenska Försvaret? Är du fullt frisk?

(Källa: www.lektion.se, Magnus Svensson, Rekarnebygymnasiet, Eskilstuna. Lösningförslagen är inte från denna källa.)

Förslag till lösning 7:20. Meningar med syftningsfel

1. I går sköt jag en hare på hundra meters håll med gevär.
 2. Ulla gav sin man en kostym som hon köpt på loppmarknad.
 3. Haft värk, som nu försvunnit, i höger öra i natt.
 4. När jag blir stor vill jag bli lärare för jag tycker det är så roligt att vara tillsammans med barn.
 5. Innan vi gick ut låste vi dörren och la nyckeln under dörrmattan.
 6. Barnkär bulldog säljes. Äter det mesta.
 7. Har du problem? Slå en signal till jourhavande medmänniska.
 8. Är du myndig, svensk medborgare, intresserad av det svenska försvaret och fullt frisk? Då ...
-

Övning 7:21. Gör meningarna språkligt korrekta

Fundera över följande meningar och gör dem språkligt korrekta. Syftet med övningen är att träna på att upptäcka vanliga språkfel.

1. Upphittad i köket gladde jag mig åt diamantringen.
2. Hon gav plånboken till sin chef som var helt i skinn.
3. Packade och försedda med etiketter försökte vi lyfta kartongerna.
4. Eleverna i Stockholms skolor blir mindre.
5. Tjugofem patienter sköts på en vårdavdelning.
6. I Moskva bor flera tusen människor i ett enda rum.
7. Väl fjällad och stekt i smör åt jag min abborre med god aptit.
8. Denna konstruktion tillhör en av de bästa på marknaden.

Förslag till lösning 7:21. Gör meningarna språkligt korrekta

1. Jag gladde mig åt den i köket upphittade diamantringen.
Jag gladde mig åt diamantringen som jag hittade i köket.
2. Hon gav skinnplånboken till sin chef.
3. Vi försökte lyfta kartongerna som var packade och försedda med etiketter.
4. Eleverna i Stockholms skolor blir färre.
5. Tjugofem patienter vårdades/behandlades på en vårdavdelning.
6. I Moskva bor flera tusen människor i enrumslägenheten/enrummare.
7. Jag åt min välfjällade och smörstekta abborre med god aptit.
Med god aptit åt jag min abborre som var väl fjällad och stekt i smör.
8. Korskonstruktion av:
Denna konstruktion tillhör de bästa på marknaden.
Denna konstruktion är en av de bästa på marknaden.

Övning 7:22. Hitta språkfelen

I den här övningen ska du leta olika slags språkfel.

1. Jag tycker om simning och att promenera.
2. Sven sa att han kan tyvärr inte komma på söndag.
3. Pelle har ingen förmåga att kunna springa Maraton.
4. Jag har inte kunnat gjort det.
5. På grund av ekonomiska skäl måste vi öka produktionen.
6. Genom att skriva begripligt blir kunderna nöjda.
7. Du bör verkligen ta till vara på handledarens kunskaper.
8. Kontoret har stängt mellan klockan 11–12.
9. För att bevilja studiemedel retroaktivt måste poängen vara avklarade senast fyra veckor efter terminsstart.
10. För att snabbt få ersättning skickar vi pengarna i dag.
11. Dels var han gammal och dels var han sjuklig.

Förslag till lösning 7:22. Hitta språkfelen

Kommentarerna är enbart avsedda för läraren.

1. Jag tycker om simning och promenader (substantiv).
Jag tycker om att simma och promenera (verb).

Det ska vara samma ordform på båda sidor om *och*. I den här meningen ska det vara antingen verb eller substantiv.

2. Sven sa att han tyvärr inte kan komma på söndag.

Meningar som börjar med *att* kallas bisats. I en bisats placeras ord som *tyvärr inte* före huvud verbet. I en huvudsats placeras dessa ord före verbet, till exempel *Han kan tyvärr inte komma på söndag.*

3. Pelle har ingen förmåga att springa Maraton.
Pelle kan inte springa Maraton.

Meningen innehåller två uttryck för samma sak, dvs. ha förmåga och kunna. Detta kallas tautologi eller tårta på tårta. Detta passar inte i myndighetstexter men i mer litterära texter kan man medvetet använda en tautologi för att uppnå en stilistisk effekt.

4. Jag har inte kunnat göra det.

Man ska inte ha båda verben i supinum. En enklare förklaring är att två verb efter varandra inte ska sluta på -t.

5. På grund av ekonomin måste vi öka produktionen.
Av ekonomiska skäl måste vi öka produktionen.

På grund av och *skäl* betyder ungefär samma sak. Här handlar det alltså om tautologi.

6. Genom att vi skriver begripligt blir kunderna nöjda.

Detta kallas brott mot subjektsregeln. Det uppstår lätt vid satsförkortningar (*Genom att skriva begripligt*) där skribenten hoppar över det tänkta subjektet. Då kan meningen tolkas som 'genom att kunderna skriver begripligt blir kunderna nöjda. – men det är ju inte kunderna som skriver utan exempelvis vi eller tjänstemännen.

Det går bra att skriva satsförkortningar om det är samma subjekt i satsförkortningen och i resten av meningen. Exempel: *Genom att svara rätt vann jag tävlingen*, med betydelsen 'genom att jag svarade rätt vann jag tävlingen'.

Var särskilt uppmärksam på subjektsregeln i meningar som börjar med *efter att*, *för att*, *genom* och *redan*.

7. Du bör verkligen ta till vara handledarens kunskaper.
Du bör verkligen ta vara på handledarens kunskaper.

I meningen finns en sammanblandning av två uttryck för samma sak. Det kallas kontamination.

8. Kontoret har stängt mellan klockan 11 och 12.
Kontoret har stängt klockan 11–12.

Det här är också en sammanblandning av två uttryck för samma sak (kontamination). Man ska antingen skriva *mellan ... och* eller enbart ett tankstreck.

9. För att CSN ska kunna bevilja studiemedel retroaktivt måste poängen vara avklarade senast fyra veckor efter terminsstart.

Se svar 6. Här handlar det om brott mot subjektsregeln. Båda subjekten ska vara med. Annars blir betydelsen att det är poängen som ska bevilja studiemedel.

10. För att mottagaren ska få ersättning snabbt skickar vi pengarna i dag.

Den här meningens innehåller också brott mot subjeksregeln. Det är inte vi som ska få ersättning snabbt utan mottagaren eller exempelvis Jenny Karlsson.

11. Dels var han gammal, dels var han sjuklig.

Det ska vara ett kommatecken i stället för *och*.

Som du ser har vi tagit med tre exempel på brott mot subjeksregeln. Det beror på att många skribenter har svårt att se vad som blir fel vid satsförkortningar. När meningarna är enkla uppstår sällan några missförstånd. Om meningarna däremot innehåller många krångliga eller abstrakta ord kan texten bli mycket svår att förstå.

Övning 7:23. Tipspromenad med frågor från Myndigheternas skrivregler (7:e upplagan)

Fråga 1

Hur bör du skriva datum i löpande text?

- 1 2009-04-16
- X den 16 april 2009 (rätt svar)
- 2 16.4.2009

Fråga 2

Så här bör följande ord stavas?

- 1 professionell, följaktligen och Storbritannien (rätt svar)
- X proffessionell, följdaktligen och Storbritannien
- 2 professionell, följdaktligen och Storbrittannien

Fråga 3

Ibland så måste man även böja en förkortning. Hur bör man enligt skriva nedanstående byggnad?

- 1. FN´s huvudkontor
- X. FN:s huvudkontor
- 2. FN:s huvudkontor (rätt svar)

Fråga 4

Hur bör du skriva följande förkortningar?

- 1 Damp, Dnr, Eu, GD, Ud
- X damp, dnr, EU, gd, UD (rätt svar)
- 2 DAMP, Dnr, EU, GD, UD

Fråga 5

Bör dessa uttryck skrivas isär eller ihop?

- 1 i dag, tvärt emot & förövrigt
- X i dag, tvärtemot & för övrigt (rätt svar)
- 2 idag, tvärt emot & för övrigt

Fråga 6

Stor eller liten bokstav?

- 1 Högsta domstolen, kommissionen och Länsstyrelsen i Hallands län (rätt svar)
- X Högsta Domstolen, Kommissionen och länsstyrelsen i Hallands län

Fråga 7

Hur bör följande ord böjas?

- 1 flera kompetenscentra, flera policies, flera samarbetspartners
- X flera kompetenscenter, flera policyer, flera samarbetspartner (rätt svar)
- 2 flera kompetenscentrer, flera policyer, flera samarbetspartners

Fråga 8

Vilket är det korrekta?

- 1 100-procentig (rätt svar)
- X hundra procentig
- 2 100 %-ig

Fråga 9

Vilken förkortning bör du använda om du vill förkorta uttrycket ”miljon(er) kronor”?

- 1 mkr
- X mnkr (rätt svar)
- 2 Det bör inte förkortas

Fråga 10

Hur bör du skriva ordet *dollar* i flertal?

- 1 flera dollrar
- X flera dollars
- 2 flera dollar (rätt svar)

Fråga 11

Hur bör man förkorta cirka, kapitel och det vill säga?

- 1 c:a, kap, d v s
- X ca, kap., dvs. (rätt svar)
- 2 c:a, kap, d.v.s.

Fråga 12

Vilket är att föredra?

- 1 Tillstånd får *blott* sökanden som uppfyller samtliga krav.
- X Tillstånd får *endast* sökanden som uppfyller samtliga krav.
- 2 Tillstånd får *bara* sökanden som uppfyller samtliga krav. (rätt svar)

Fråga 13

Vilket skrivsätt är att föredra?

- 1 lockout varning
 - X lock out-varning (rätt svar)
 - 2 lock-out-varning
-